

KL-1609

Seat No. _____

M. A. (Sem. - IV) Examination

April / May - 2013

Sanskrit : Paper - 401

(माघः - शिशुपालवधम्) (१, २ - सर्गौ)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- १ (अ) कोर्षपण थार श्वोकोनो अनुवाद करो : १४
- (१) गतं तिरश्चीनमनूसारथेः प्रसिद्धमूर्ध्वज्वलनं हविर्भुजः।
पतत्यधो धाम विसारि सर्वतः किमेतदित्याकुलमीक्षितं जनैः ॥
- (२) स तप्तकार्तस्वरभास्वराम्बरः कठोरताराधिपलाज्जुनच्छविः।
विदिद्युते वाडवजातवेदसः शिखाभिराश्लिष्ट इवाम्भसां निधि ॥
- (३) हरत्यधं सम्प्रति हेतुरेष्यतः शुभस्य पूर्वाचरितैः कृतं शुभैः।
शरीरभाजां भवदीयदर्शनं व्यनक्ति कालत्रितयेऽपि योग्यताम् ॥
- (४) दिशामधीशांश्चतुरो यतः सुरानपास्य तं रागहृताः सिषेविरे।
अवापुरारभ्य ततश्चला इति प्रवादमुच्चैरयशस्करं श्रियः ॥
- (५) यावदर्थपदां वाचमेवमादाय माधवः।
विरराम मरीयांसः प्रकृत्या मितभाषिणः ॥
- (६) सम्पदा सुस्थिरं मन्यो भवति स्वल्पयाऽपि यः।
कृतकृत्यो विधिर्मन्ये न वर्धयति तस्य ताम् ॥
- (७) उपायमास्थितस्यापि नश्यन्त्यर्थाः प्रमाद्यतः।
हन्ति नोपशयस्थोऽपि शयालुर्मृगयुर्मृगान् ॥
- (८) बृहत्सहायः कार्यान्तं क्षोदीयानपि गच्छति।
सम्भूयाम्भोधिमध्येति महानद्या नगापगा ॥
- (ब) कोर्ष पण थार ससंदर्भ सभज्ञावो : १४
- (१) श्रियं सुमेरुशृङ्गस्य तदा तदासनम्।
(२) श्रेयसि केन तृप्यते।
(३) सदाभिमानैकधना हि मानिनः।
(४) बहिर्विकारं प्रकृतेः पृथग्विदुः पुरातनं त्वां पुरुषं पुराविदः।
(५) आत्मोदयः परराज्यानिर्द्वयं नीतिरितीयती।

- (દ) ઉપકારાપકારૌ હિ લક્ષ્યં લક્ષણમેતયોઃ।
 (૭) બદ્ધમૂલસ્ય મૂલં હિ મહદ્દૈરતરોઃ સ્ત્રિયઃ।
 (૮) પ્રવીપઃ સ્નેહમાદત્તે દશયાઽભ્યન્તરસ્થયા।

- ૩ 'માઘે' સન્તિ ત્રયો ગુણાઃ - ચર્ચો. ૨૦
 અથવા
- ૩ ટૂંકનોંધ લખો : (ગમે તે બે) ૨૦
 (૧) શિશુપાલવધમ્ - શીર્ષકમ્
 (૨) શ્રીકૃષ્ણાને ઈન્દ્રનો સંદેશ
 (૩) ઉદ્ધવનું વક્તવ્ય
 (૪) બલરામનું પાત્રાલેખન.
- ૪ નીચેનામાંથી કોઈ પણ છ પ્રશ્નોના જવાબ એક-બે વાક્યમાં આપો : ૧૨
 (૧) દ્વાસોન્મુખ યુગની વિશેષતાઓ જણાવો.
 (૨) 'માઘે માઘે ગતં વયઃ।' - સમજાવો.
 (૩) હિરણ્યકશિપુના ત્રાસનું વર્ણન કરો.
 (૪) શિશુપાલવધના નાયક અને પ્રતિનાયકના નામ જણાવી, તે કયા પ્રકારના નાયક છે ?
 (૫) શિશુપાલના પૂર્વજન્મનું વર્ણન કરો.
 (૬) રાજનીતિનાં અંગો જણાવો.
 (૭) વિવેચકોએ માઘને કયું બિરુદ આપ્યું ? શા માટે ?
 (૮) શિશુપાલ જન્મ્યો ત્યારે કેવો લાગતો હતો ?
- ૫ નીચેનામાંથી સાચો વિકલ્પ જણાવો : ૧૦
 (૧) નીચેનામાંથી કયું મહાકાવ્ય બૃહત્રયીમાં સમાવિષ્ટ નથી ?
 (A) કિરાતાર્જુન (B) શિશુપાલવધ
 (C) રઘુવંશ (D) નૈષધચરિત
 (૨) દ્વાસોન્મુખ યુગમાં મહાકાવ્યના કયા અંગ પર કવિજનોનું હૃદય વધારે આકર્ષાયું ?
 (A) રીતિ (B) પ્રધાનવસ્તુ
 (C) અલંકારવિન્યાસ (D) વર્ણનો

- (૩) શિશુપાલવધ પર સુબોધિની ટીકા કોણે લખી છે ?
- (A) મલ્લિનાથ (B) દિનકર મિશ્ર
(C) ભક્ત મલ્લિક (D) ગોપાલ
- (૪) શિશુપાલવધનો બીજો સર્ગ કયા છંદમાં રચાયેલ છે ?
- (A) વંશસ્થ (B) શાર્દૂલવિકીરિત
(C) માલિની (D) અનુષ્ટુપ
- (૫) શિશુપાલની માતાનું નામ જણાવો.
- (A) સત્યવતી (B) સાત્વતી
(C) સત્યભામા (D) સાવિત્રી
- (૬) નારદજી શ્રીકૃષ્ણ માટે કયું સંબોધન કરે છે ?
- (A) સખા (B) અચ્યુત
(C) કેશવ (D) દામોદર
- (૭) નૃસિંહ રૂપે અવતાર ધારણ કરી હરિએ કોને હણ્યો ?
- (A) રાવણ (B) શિશુપાલ
(C) હિરણ્યકશિપુ (D) જરાસંઘ
- (૮) બલરામ, કૃષ્ણ અને ઉદ્ધવને કોની સાથે સરખાવાયા છે ?
- (A) પરમાત્મા (B) રાજનીતિજ્ઞ
(C) પવિત્ર અગ્નિ (D) સૂર્ય
- (૯) રાવણ પૂર્વજન્મમાં કોણ હતો ?
- (A) મહિષાસુર (B) હિરણ્યકશિપુ
(C) શિશુપાલ (D) કુબેર
- (૧૦) શ્રેયસિ કેન _____.
- (A) તૃપ્યતે (B) તૃષ્યતે
(C) તૃપ્યન્તે (D) તૃષ્યન્તે